Erfgoedvereniging Heemschut
Commissie Amsterdam
Korenmetershuis
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV AMSTERDAM
amsterdam@heemschut.nl

de heer A. Scholtes,
wethouder Monumenten en Erfgoed
per e-mail: Alexander.Scholtes@amsterdam.nl

Amsterdam, 25 september 2024
Betreft: **aanvraag status van gemeentelijk monument voor Van der Vijverstraat 2-18 en Ter Gouwstraat 2-18 in stadsdeel Oost**

Geachte heer Scholtes,

Gisteren ontvingen wij een kopie van de voordracht van het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost om af te wijken van het advies van de Commissie Omgevingskwaliteit het complex Van der Vijver/Ter Gouwstraat aan te wijzen tot gemeentelijk monument.
Als aanvrager zijn we het hiermee uiteraard niet eens, en ook niet omdat de afwijzing geschiedt op niet zwaarwegende argumenten. We lichten dit graag toe.

Adviezen t.a.v. monumentwaardigheid
1. Zowel Monumenten en Archeologie als de Commissie Omgevingskwaliteit heeft positief gereageerd op onze aanvraag. De stedenbouwkundige en architectonische waarden staan niet ter discussie.

2. Ook de door Ymere ingeschakelde adviseur, het gerenommeerde onderzoek en adviesbureau SteenhuisMeurs, heeft het complex aangeduid als ‘waardevolle bebouwing’ (bijlage 1). Dat kan toch niet gelezen worden als advies tot eventuele sloop. In de voordracht wordt het advies van SteenhuisMeurs zeer ten onterechte uitgelegd als richtlijn voor nieuwbouw na sloop.

Overleg met de heer Vroege
3. De portefeuillehouder van Oost vermeldt overleg gevoerd met Heemschut. Dat overleg hield niet meer in dan een verzoek van de portefeuillehouder om onze aanvraag te wijzigen in een aanvraag voor één van de twee blokken. Daar zijn we niet op ingegaan. Wij citeren onze e-mail aan de heer Vroege:
‘Halvering van het ensemble zou een onacceptabele aantasting van de buurt betekenen, gezien ook de relatie met het Muiderpoortstation. Het complex bestaat uit 28 ruime en door de bewoners gewaardeerde woningen.
In 2013 heeft Ymere na lang wikken en wegen en uitgebreid onderzoek de huurders toegezegd: “Op basis van de uitwerkingen is gekozen voor het ingrijpende renovatievoorstel met funderingsherstel. Daarmee is het voorstel van sloop komen te vervallen.”
Onze contactpersoon van de bewonerscommissie heeft laten weten dat de meerderheid van de bewoners nog steeds voorstander is van de toegezegde renovatie.
Al met al zijn er dus voor Heemschut geen goede argumenten om terug te komen op onze monumentenaanvraag.’ (e-mail aan J.B. Vroege, stadsdeel Oost; bijlage 2)

Onvoldoende onderhoud en aantasting Tuinwijck
4. In de jaren 1990 is het complex in verband met de stadsvernieuwing aangekocht en overgedragen aan Ymere. Sindsdien heeft echter nog geen groot onderhoud of renovatie plaatsgevonden. Voor het behoud van de oorspronkelijke architectuur is dit een zegen geweest, maar voor bewoners was en is dit natuurlijk geen positieve ontwikkeling. In 2013 heeft Ymere dus eindelijk gekozen voor een

Erfgoedvereniging Heemschut
Commissie Amsterdam
Korenmetershuis
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV AMSTERDAM
amsterdam@heemschut.nl

ingrijpende renovatie, maar “vanwege de financiële situatie is de renovatie uitgesteld tot na 2018”. Sindsdien heeft het funderingsprobleem – zoals aan de buitenzijde kan worden geconstateerd – zich niet verder verergerd. Het telkens uitstellen en weer terugkomen op plannen heeft de onderhoudssituatie niet in positieve zin veranderd. Dat heeft, om het ronduit te zeggen, verdere verwaarlozing van het complex veroorzaakt, maar dit mag uiteraard geen aanleiding zijn om nu tot sloop van een deel over te willen gaan (nota bene het blok met de minste verzakking). Dat zou een premie zijn op het verwaarlozen van bouwkundig erfgoed!

5. In het advies van de (sub)Commissie Aanwijzing Monumenten wordt het complex omschreven als stedenbouwkundig ankerpunt van de buurt Tuinwijck. De beide woonblokken van de bekende architect A.J. Westerman hebben een architectonische verwantschap met het Muiderpoortstation. Vanwege de oorlog is het wijkje destijds niet afgebouwd als voorzien, maar later aangevuld met architectonisch minder interessante (duplex)woningen. Sloop van de helft van het ensemble van Westerman en nieuwbouw op een andere verkaveling zou een onacceptabele aanslag op de stedenbouwkundige situatie zijn, omdat daarmee de samenhang die er nu is, zal verdwijnen. Dan blijft een rommelig geheel over.

6. Zoals al vermeld, de beide blokken bevatten ruime (gezins)woningen met goede buitenruimten (tuin of balkon), die door de bewoners zeer worden gewaardeerd. Wij vrezen dat sloop en nieuwbouw in een andere verkaveling, niet vergelijkbare ruime en aantrekkelijke woningen zullen opleveren. Het aantal woningen zal na sloop-nieuwbouw volgens Ymere weliswaar toenemen, maar ten koste van de kwaliteit van de huidige woningen, de architectuur en de stedenbouwkundige situatie. Sloop van zo’n substantieel deel van Tuinwijck is dus vanuit het perspectief van behoud van erfgoed en woningkwaliteit geen goede zaak; los van het feit dat sloop van blijkbaar goed te renoveren woningen (Ymere wilde in 2013 beide blokken en nu nog één blok renoveren) niet duurzaam is.

Opvattingen bewonerscommissie

7. Een lid van de bewonerscommissie heeft ons laten weten: “Net met een aantal leden van de bewonerscommissie gesproken, we zijn allemaal erg teleurgesteld en ook boos over de manier waarop dit gaat en waarop wij nu ook buitenspel gehouden zijn.” De voordracht lijkt te zijn opgesteld alleen met het oog op het belang/de wens van Ymere.

Heemschut verzoekt u met klem niet in te stemmen met de voordracht van stadsdeel Oost, maar – conform de waardering en adviezen – de aanwijzing als gemeentelijk monument van het gehele complex te adviseren.

Namens de commissie Amsterdam van Heemschut,
met vriendelijke groeten,

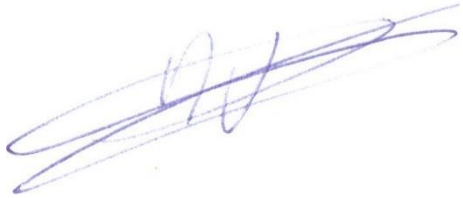

Norman Vervat (voorzitter)

C.c.: Monumenten en Archeologie, mevrouw A. van Dijk
Bewonerscommissie Tuinwijck